

YHTEISÖLLISYYS ON IHMISLAJIN SÄILYMISEN PERUSPILARI

Idea näyttelystä syntyi positiivista tunteista, joiden kieputukseen joudun aina Burkina Fasossa, ”rehellisten ihmisten maassa”. Houkuttelin Janne Mikkilän lukemaan kokemuksistani ja lähtemään kanssani kuvausmatkalle maan kulttuuripääkaupungin Bobo Dioulasson ”bobojen ja dioulien kylän” kuuluisaan taitelijakaupunginosaan Bolomakotéen ”minulla ei ole valinnanvaraa”. Tarkoitukseni on herättää ymmärrystä yhteisöllisyyden voimaa antavista vaikutuksista ja kaksisuuntaisen kehitysyhteistyön mahdollisuudesta.

BOLOMAKOTÉN OPETUS

Me länsimaiset kärsimme yltäkylläisyydessämme ja yltyökyllisyydessämme arvotyhjiöstä, yksinäisyydestä ja kosketuksen puutteesta. Bolomakotéssa ymmärretään, että yhteisöllisyys on ihmislajin säilymisen peruspilari. **Tärkeintä on olla ihminen suhteessa toisiin.** Kukaan ei kysy tuloja ja ammattia, vaan ihmiset tarkastelevat, kuinka kukin osaa käyttäytyä ja ottaa huomioon kanssaihmiset. Kaikkialla on aistittavissa arvomaailman terveys ja yhteinen pohja.

Sitä kuvatakseni lainaan muusikko **Soungalo ”Merceau” Sanoun** sanoja: ”Sivistys on ennen kaikkea elämäntuntemusta, taitoa elää yhteisönsä jäsenenä edesauttaen itse kunkin selviämistä. Sivistystä on se, että tuntee juurensa ja perinteensä – uskonnon, tanssit ja rytmit ja sukujensa tarinat sukupolvien taakse – ja osaa siirtää tiedot ja taidot omille jälkeläisilleen. Sivistystä on kunnioittaa vanhempiaan ja pitää heistä sekä lapsistaan huolta. Myös kohteliaisuus, tervehtiminen, puhtaus ja ruokailutavat kuuluvat sivistykseen. Lukutaito ja muut koulussa tai yliopistossa opitut asiat ovat vasta toissijaisia, eikä niitä voi täysin hyödyntää, ellei sivistyksen perusta ole kunnossa.”

Kirjoittaja on Pirjo Lindfors erikoislääkäri, joka vetää kaksisuuntaista kehy-projektia Bolomakotén ja Suomen välillä. pirjo.lindfors@kolumbus.fi

*Lisää aiheesta <http://www.luova.fi/mikkila.php>
Tekstin tieteelliset viitteet: P.Lindfors. Tutkimuksia, kokemuksia ja ajatuksia yhteisöllisyyden terveysvaikutuksista. Psykoterapia 2007. 26 (1): 21-37.*

NAURU ON LYHIN ETÄISYYS KAHDEN IHMISEN VÄLILLÄ.

Tervehtiminen on tärkeä osoitus yhteisöön kuulumisesta. Se kirvoittaa usein muutaman minuutin naurun monimutkaisine kätteleineen ja humoristisine tokaisuineen, joilla tiedustellaan sekä omaa että suvun vointia. Niukuus pakottaa pitäytymään halvoissa ajanvietteisissä. Bolomakotélaisten selviämiskeinoksi on siunaantunut **humori ja nauru**. Ne parantavat tunnelmaa, kasvattavat motivaatiota ja inhimillistävät tilanteita sekä parantavat myös fyysistä terveyttä.

Bolomakotéssa on aina hetki **aikaa toiselle ihmiselle**. Omaisen sairaus velvoittaa olemaan läsnä **huolehtimassa** hänestä. **Impulsiivinen yhteydenotto** sukulaisiin ja ystäviin kuuluu päivittäisiin tapoihin.

Sosiaalinen verkosto on laaja, useilla on lähes 10 sisarusta, joilla on yhteensä toistakymmentä lasta. Asutaan samassa pihapiirissä, jolloin **kukaan ei ole yksin**. **Kaikkia kosketetaan ja hoivaajia on useita**. Ihmisten **perusturvallisuus** vaikuttaa **järkähättömältä**. Moni tuska ja vaiva hoituu ilman yhteiskunnan apua.

”EI OLE SOVELIASTA ANTAA AURINGON LASKEA KYSYMÄTTÄ VANHEMPIEN VOINTIA!”

Vanhempia arvostetaan. Heidän sanansa on usein laki, eikä koulutetun lapsen parempi tieto nouse vanhempien kunnioituksen yläpuolelle. Vanhusten tärkeä neuvoa antava asema yhteisössä tuo heille päivittäin sosiaalisia tilanteita, uutta pohdittavaa, yllätyksellisyyttä, mikä ylläpitää monipuolista aivotoimintaa. Arvostus ja kunnioitus sekä konkreettinen apu auttavat heitä sietämään kipuja ja kärsimystä.

YHTEISÖLLISYYS ON IHMISLAJIN SÄILYMISEN PERUSPILARI

YHTEISÖSSÄ KULTTUURI SIIRTYY SUKUPOLVELTA TOISELLE

Bolomakotéssa lapsi kasvaa isossa yhteisössä. Oppimismalleja on monenlaisia. Aluksi lapsi tarkastelee maailmaa äidin, tädin tai isomman lapsen kainalossa tai reppuselässä tuntien kantajan kosketuksen, sydämen lyönnit ja ruumiin lämmön ja saaden hermojärjestelmälleen mitä erilaisinta ärsytystä keikkuen toisen mukana vedenhakumatkalla, mopon pomppiessa kuoppaisella hiekkatiellä tai vaikka rummutuksen kutsuessa tanssiin. Tuolloin minuuteen jäänee pysyvästi yhteisöllisyys.

Siirtymäriitit -ristiäiset, murrosikäisten initiaatiotanssit, häät ja hautajaiset- joiden aikana autetaan yksilöä yhdessä muiden **vertaiskokijoiden** kanssa pohtimaan uuteen elämäntilanteeseen liittyviä kokemuksia ja keinoja selviytyä niistä, ovat viikottaisia tapahtumia. Menot kestävät kellon ympäri ja niihin osallistuu koko suku ja laaja lähipiiri. Vieraat jakavat vertaistukea ruokailun, tanssin ja musiikin lomassa.

Erilaisuuden sieto on ihailtavaa: Kehitysvammaiset asuvat samassa pihapiirissä ja lapset jakavat leikkejään heidän kanssaan ja opastavat heitä päivittäisissä toimissa. Muslimi, katolinen ja animisti elävät sulassa sovussa ja osallistuvat toistensa uskonnollisiin riitteihin.

TANSSI JA MUSIIKKI –TERVEYTTÄ YLLÄPITÄVÄ INHIMILLISYYDEN PERUSTA

Tanssiminen, musiikki ja laulu sekä näyttelemisen ja tarinointi kuuluvat erottamattomana osana Bolomakotén päivittäiseen elämään sekä uskonnollisiin menoihin. Paikka on länsiafrikkalaisen musiikin kehto 50 instrumentteineen, jossa päivittäin taitojaan mittelevät maanosan parhaimmiston kuuluvat griotit, muusikot ja tanssijat, pikkulasten jäljitellessä taitavasti perässä. **Griotit**, länsiafrikkalaiset sanansaattajalaulajat ja -muusikot, ovat vuosisatoja toimineet eräänlaisina koko heimon yhteisöllisinä psykologeina, joiden tehtävänä on ollut muokata päällikön sanomaa sellaiseen taiteelliseen muotoon, että sen sisältö tulisi ymmärretyksi ja sen välittämä emotio olisi voimakas ja motivoisi toimimaan.

IHMISYHTEISÖN RINNAKKAINEN HENKIMAAILMA KÄRSIMYSTEN LIEVENTÄJÄNÄ

Näkymättömän ja ihmisyhteisölle rinnakkaisen **henkimailman** käsite oli ensimmäinen ihmisen kehittämä suuri ajatusjärjestelmä, sillä se selitti helposti kaiken, mitä tapahtui. Nykyisin tunnemme sen

animismina. Bobojen ja dioulojen uskonnossa elämäntapahtumien uskotaan riippuvan kohtalosta, yhteyksistä esi-isiin ja uhrauksista jumalille. Jumalan palvontaan kuuluu tanssimisen ja soittamisen sekä uhrilahjojen lisäksi itsensä puhtaanapito ja animistisen etiikan mukainen käyttäytyminen. Henkimailman asiantuntijat erottautuvat tavallisista ihmisistä rituaalisen roolinsa ja transsiin vaipumiskykynsä johdosta. He hälventävät epätoivoa ja antavat toimintaohjeita ongelmien ratkaisemiseksi. Lisäksi he manipuloivat kipua ja mielialaa mielen voimalla käyttämällä hyväksi positiivisia odotuksia ja merkityksiä. Uskonnolliset menot purkavat stressiä ja lisäävät hyvää oloa koko yhteisössä. Hypnotisoivalla musiikilla ja tanssilla on tärkeä tehtävä näissä menoissa, joissa osa jäsenistä pyrkii transsiin hakeakseen yhteyttä ja kysyäkseen neuvoa esi-isiltä. Bolomakotéssa huomattavimmat uskonnolliset tapahtumat ovat sadonkorjuuseen liittyvät värikkäät maskitanssit, sekä pimeällä tansittavat valkoisten maskien tanssit hiljattain menehtyneiden uskonnollisesti ansioituneiden sielujen saattamiseksi yhteyteen esi-isiensä kanssa.

Pirjo Lindfors

Tanssin ja musiikin keksiminen on symbolifunktion ja tulen käytön ohella tärkein rajapyykki ihmiskunnan kehittymisen kannalta. Kun joukko ihmisiä kayttelee suuria lihaksiaan samassa tahdissa ja liikkuu ja äänтелеe rytmikkäästi, heidän keskuudessaan herää emotionaalinen solidaarisuus, joka edistää keskinäistä tukea vaaratilanteissa.

2009 © Janne Mikkilä